

2017-10-24

Miljöenheten
Per-Erik Sandberg
Direkt 010-2250302
per-erik.sandberg@lansstyrelsen.se

Hållbar vattenkraft i Dalälven

Projektbeskrivning

Vattenkraften svarar för 40-50 % av Sveriges årliga elproduktion. Vattenkraften är, särskilt på grund av sin reglerförmåga, en viktig del av dagens och framtidens förnybara energisystem. Ett kraftverks reglerförmåga är dess förmåga att öka eller minska produktionen beroende på variationen i efterfrågan. Vilket förutsätter tillgång på vatten från uppströms liggande magasin. Genom att anpassa tappningarna ur vattenreglermagasinen, kan vattenkraften varje sekund förse elsystemet med rätt mängd energi i förhållande till samhällets varierande elbehov och övriga kraftslags aktuella produktionsförmåga. Behovet av reglerkraft bedöms öka i framtiden - i takt med ökad elproduktion från sol- och vindkraft.

Kraftverksdammar och vattenreglering förändrar förutsättningarna för djur och växter i och kring våra vatten. Dammar hindrar fiskar och andra arter att ta sig mellan sina lek- och uppväxtområden. Förändrade vattenflöden och vattennivåer utarmar strandmiljöer. Många vatten klarar inte samhällets miljömål. Vattenkraften behöver anpassas för att klara aktuella miljökrav och bidra till Sveriges mål för både vattenmiljö- och energiområdet. Men bägge målen kan inte uppnås i alla vatten - det behövs en väl avvägd prioritering.

Nationell strategi för åtgärder i vattenkraften

2014 utarbetade Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Energimyndigheten en nationell strategi för åtgärder i vattenkraften (Havs och vattenmyndighetens rapport 2014:14). I strategin tydliggörs att behovet av miljöåtgärder i vattenkraften behöver avvägas i förhållande till energinyttan och att de åtgärder som ur ett nationellt perspektiv ger störst miljönytta i förhållande till påverkan på energisystemet ska prioriteras. Strategins planeringsmål innebär att miljöåtgärder får ta i anspråk högst 2,3 % av vattenkraftens nuvarande elproduktion på nationell nivå (motsvarande 1,5 TWh). Samtidigt som åtgärdernas samlade effekt inte får ge väsentlig påverkan på vattenkraftens balans- och reglerförmåga.

Sveriges vattendrag har i strategin delats in i sex grupper - med utgångspunkt från en övergripande avvägning mellan miljö- och energivärden. Dalälven hör till

2017-10-24

grupp tre, vilket innebär att det behövs fördjupade regionala analyser för att identifiera vilka åtgärder i vattenkraften som ger störst miljönytta i förhållande till påverkan på energisystemet.

Uppdraget

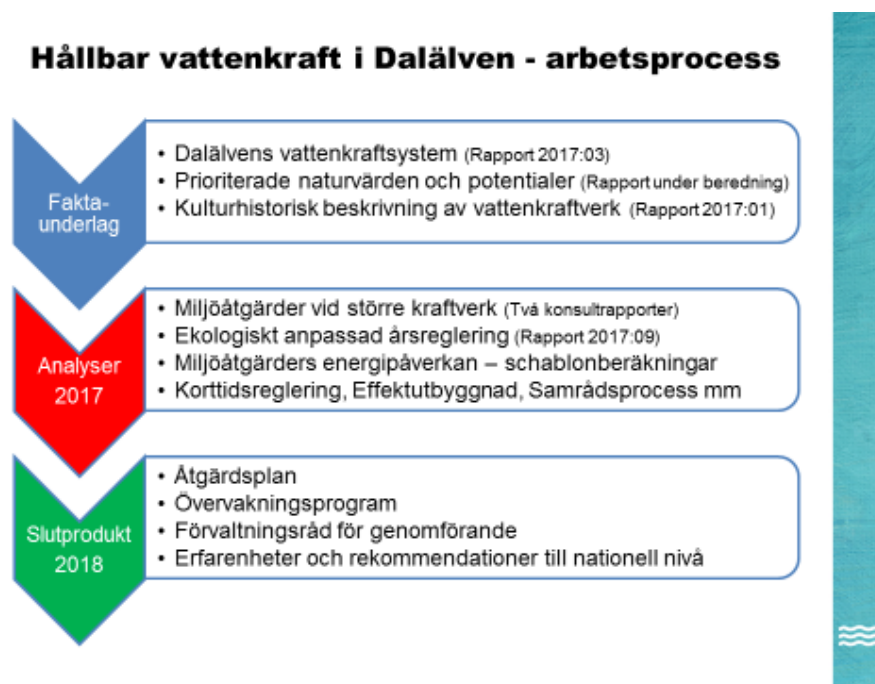
Länsstyrelsen i Dalarnas län har fått i uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten att, i samverkan med övriga länsstyrelser i Nedre Dalälven och vattenkraftsbranschen, planera för ”Hållbar vattenkraft i Dalälven”.

Målsättningen för arbetet är att:

- Etablera en långsiktig regional samverkansprocess för Hållbar vattenkraft i Dalälven.
- Utveckla metoder för avvägning av åtgärder mellan energi-, kultur- och miljövärden samt kommunicera projektets erfarenheter med nationella myndigheter och andra län/områden.
- Prioritera de åtgärder som ger störst miljönytta i förhållande till påverkan på vattenkraften – både effekt och elproduktion.

Arbetsplan för projektet

Hållbar vattenkraft i Dalälven genomförs i projektform under 2015-18 med styrgrupp, projektgrupp och arbetsgrupper för olika arbetspaket. Ett tiotal delprojekt genomförs i syfte att sammanställa kunskap om Dalälvens vattenkraftssystem och dess påverkan på natur- och kulturmiljön samt utveckla arbetssätt och metoder för att avväga dessa värden med varandra. Delrapporter publiceras fortlöpande i Länsstyrelsen i Dalarnas läns rapportserie och kan laddas ner från hemsidan www.dalarnasvatten.se under fliken ”Hållbar vattenkraft i Dalälven”. Arbetsprocessen beskrivs översiktligt i Figur 1.

Figur 1. Arbetsprocessen för projektet Hållbar vattenkraft i Dalälven